

Sygn.akt III AUa 919/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 lutego 2013r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Barbara Orechwa-Zawadzka (spr.)

Sędziowie: SA Maria Jolanta Kazberuk

SO del. Elżbieta Krupińska

Protokolant: Agnieszka Charkiewicz

po rozpoznaniu w dniu 27 lutego 2013 r. w Białymstoku

sprawy z wniosku (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G.

przy udziale zainteresowanego M. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łomży III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 13 lipca 2012 r. sygn. akt III U 411/12

I. oddala apelację,

II. odstępuje od obciążania organu rentowego kosztami zastępstwa procesowego (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G. za II instancję.

sygn. akt III AUa 919/12

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z dnia 20 marca 2012 roku, wydaną na podstawie przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 roku, Nr 205, poz. 1585 ze zm.) oraz ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2008 roku, Nr 164, poz. 1027 ze zm.) ustalił zainteresowanemu M. M. podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalno-rentowe, chorobowe, wypadkowe oraz zdrowotne należne z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika składek – (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G. za miesiąc grudzień 2010 roku.

(...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w G. w odwołaniu od powyższej decyzji wniosła o jej zmianę i ustalenie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne oraz ubezpieczenie zdrowotne na dotychczasowym poziomie

(tj. bez uwzględnienia wartości paczek dla dzieci) oraz o zasądzenie od organu rentowego na rzecz odwołującej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz kwoty 17 złotych tytułem zwrotu opłaty skarbowej od pełnomocnictwa. Odwołująca kwestionowała ustalenie organu rentowego odnośnie pominięcia przy przyznawaniu paczek świątecznych kryterium socjalnego.

Ubezpieczony M. M. nie zajął stanowiska w sprawie.

Sąd Okręgowy w Łomży Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych po rozpoznaniu powyższego odwołania, wyrokiem z dnia 13 lipca 2012 roku zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdził, iż (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w G. nie jest zobowiązana do uwzględnienia w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe, wypadkowe, chorobowe oraz zdrowotne ubezpieczonego M. M. za miesiąc grudzień 2010 roku – wartości paczek świątecznych sfinansowanych ze środków Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych (pkt I), tytułem zwrotu kosztów postępowania zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. na rzecz (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G. kwotę 60 zł (pkt II).

Z ustaleń poczynionych przez Sąd I instancji wynika, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych Wydział Kontroli Płatników Składek w B. w okresie od dnia 7 grudnia 2011 roku do dnia 3 stycznia 2012 roku przeprowadził kontrolę w (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w G.. W wyniku przeprowadzonej kontroli organ rentowy ustalił, iż płatnik od wartości paczek świątecznych w miesiącach: grudzień 2007 roku, grudzień 2008 roku, grudzień 2009 roku i grudzień 2010 roku nie naliczył składek na ubezpieczenia społeczne oraz ubezpieczenie zdrowotne. Odwołująca Spółka jako pracodawca w latach 2007-2010 kolejnymi decyzjami Prezesa Spółki, wydawanymi w uzgodnieniu z organizacjami związkowymi, tj. decyzją Nr (...) z dnia 22 listopada 2007 roku, decyzją Nr(...)z dnia 17 listopada 2008 roku, decyzją Nr (...)z dnia 9 listopada 2009 roku i decyzją Nr (...)z dnia 9 listopada 2010 roku przyznawała świadczenia socjalne z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych w postaci bezzwrotnych zapomóg, świadczenia socjalnego na Święta Bożego Narodzenia, przydziału paczek świątecznych ze słodyczami. Wskazane wyżej decyzje Prezesa Spółki stanowiły podstawę do wydania paczek o wartości 70 złotych każda w miesiącach - grudzień 2007 roku, grudzień 2008 roku, grudzień 2009 roku i grudzień 2010 roku (w tym M. M. w grudniu 2010 roku).

Sąd Okręgowy ustalił, że w przypadku pomocy bezzwrotnej kryterium jej przyznania stanowiło wykazanie dochodu za ostatnie 3 miesiące oraz wystąpienie szczególnej sytuacji czy zdarzenia np. śmierci współmałżonka.

W przypadku pomocy socjalnej w postaci świadczenia socjalnego na Święta Bożego Narodzenia decyzje Prezesa Spółki corocznie uzależniały i różnicowały wysokość tego świadczenia od osiąganego dochodu w rodzinie. W ten sposób corocznie stosownie do w/w decyzji Prezesa Spółki pracowników dzielono na 7 grup, z których do pierwszej grupy zaliczano osoby o dochodach w rodzinie do 1.000 złotych, którym przysługiwało świadczenie socjalne w najwyższej wysokości. Ostatnią grupę, w której dochód w rodzinie przekraczał 4.000 złotych, całkowicie pozbawiono prawa do tego świadczenia. Oświadczenia o dochodach, w oparciu o które ustalano wysokość świadczenia socjalnego były składane w Spółce raz w roku i miało to miejsce po upływie terminu do rozliczenia się z podatku dochodowego, czyli po kwietniu każdego roku.

Obok świadczenia socjalnego na święta, dziecku pracownika (a także dziecku emeryta lub rencisty, dziecku zmarłego pracownika Spółki) przysługiwało prawo do paczki świątecznej ze słodyczami, której wartość w latach 2007-2010 wynosiła 70 złotych. Corocznie w decyzjach Prezesa Spółki określano podobne kryteria przyznawania tych paczek, które przysługiwały dzieciom urodzonym w określonych przedziałach czasowych. Wedle tych przedziałów przyjmowano wiek do ukończenia przez dziecko 12 lat i 10 miesięcy. W przypadku dzieci z orzeczonym stopniem niepełnosprawności uprawnienie do paczki zachowywało dziecko w wieku do ukończenia blisko 25 lat i 10 miesięcy. Osoby nieposiadające dzieci oraz osoby posiadające dzieci starsze niż w wieku wyżej wskazanym nie nabywały prawa do paczek. W przypadku posiadania więcej niż jednego dziecka w grupie wiekowej uprawniającej do paczki, każdemu z nich przysługiwała osobna paczka.

Okolicznością bezsporną było to, iż odwołująca (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w G. od wydawanych paczek nie naliczała składek na ubezpieczenia społeczne oraz ubezpieczenie zdrowotne.

Przystępując do prawnej oceny sprawy, Sąd I instancji odwołał się do treści art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz. U. z 1996 roku, Nr 70, poz. 335 ze zm.). Wskazał, że wydawanie paczek należało uznać za świadczenia socjalne, a nie usługi socjalne. Odwołując się do treści Regulaminu Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych obowiązującego (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w G. oraz do zeznań E. F. i T. K. Sąd Okręgowy wywiódł, że wydawanie paczek stanowiło pomoc socjalną. W tej sytuacji na pracodawcy przy przyznawaniu prawa do paczek ciążył wymóg uwzględnienia kryterium socjalnego, wynikający zarówno z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych oraz z art. 9 ust. 1 w/w Regulaminu ZFŚS. Zdaniem Sądu Okręgowego odwołująca powyższy wymóg spełniła. Każda z decyzji Prezesa Spółki dotycząca podziału środków z ZFŚS przyznawała nie tylko paczki o wartości 70 złotych, ale również pomoc socjalną w postaci świadczenia socjalnego na Święta Bożego Narodzenia, którego wysokość uzależniona była od dochodu na członka rodziny oraz bezzwrotne zapomogi w zróżnicowanej wysokości. Zdaniem Sądu I instancji ocena zasad i stosowanych kryteriów przyznawania tych świadczeń winna być odnoszona w stosunku do każdego uprawnionego do tych świadczeń przy uwzględnieniu ich łącznej wartości. Tylko wówczas można mieć pełny obraz stosowanych kryteriów socjalnych, które zdaniem Sądu Okręgowego, należało uznać za racjonalne i zgodne z ustawą. Przedmiotowe paczki stanowiły jedynie mniej istotną (o ile nie symboliczną) część pomocy socjalnej uprawnionego. W ocenie Sądu I instancji sposób zróżnicowania uprawnień do nabycia paczek opierał się na realnym i konkretnym kryterium socjalnym umocowanym w ustawie i sprecyzowanym w decyzjach Prezesa Spółki po uzgodnieniu ze związkami zawodowymi i to we wszystkich latach objętych zaskarżoną decyzją. Ilość dzieci, ich wiek, ich stan zdrowia (stopień niepełnosprawności), sieroctwo, to podstawowe elementy oceny sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu – w rozumieniu art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. W ocenie Sądu Okręgowego różnicowanie pomocy socjalnej w oparciu o kryterium posiadania dzieci, ich liczby oraz ich stanu zdrowia jest sprawiedliwsze aniżeli w oparciu o kryterium dochodu rodziny. Nie każda bowiem osoba nie osiągająca dochodu jest osobą wymagającą pomocy socjalnej. Można posiadać znaczny majątek i nie posiadać dającego się realnie zweryfikować przez pracodawcę dochodu. Jednocześnie nie do podważenia jest twierdzenie, iż każdy kto posiada i wychowuje dziecko ponosi istotne i dające się zweryfikować wydatki związane z jego utrzymaniem, jak też, że kto posiada więcej dzieci, ponosi wydatki proporcjonalnie większe związane z ich utrzymaniem i wychowaniem. Także posiadanie dziecka niepełnosprawnego wiąże się w sposób oczywisty z wyższymi kosztami jego utrzymania i wychowania. Zatem pomoc adresowana do pracownika uzależniona od posiadania dzieci, ich liczby oraz stanu zdrowia jest oczywistym i wyraźnie dyferencjującym kryterium socjalnym. Zdaniem Sądu Okręgowego (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w G. w zakresie przydziału paczek świątecznych dla dzieci swoich pracowników (emerytów / rencistów) realizowała cele socjalne wskazane w Regulaminie Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych Spółki oraz stosowała kryteria socjalne przy przyznawaniu prawa do przedmiotowych paczek. Odwołując się do § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. z 1998 roku, Nr 161, poz. 1106 ze zm.) Sąd I instancji wskazał, że świadczenia finansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych są przychodem nie stanowiącym podstawy wymiaru składek. Dotyczy to zarówno składek na ubezpieczenia emerytalno-rentowe, ale także na podstawie art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych składek na ubezpieczenie chorobowe i wypadkowe oraz składek na ubezpieczenie zdrowotne, co wynika z art. 81 ust. 1 w zw. z art. 66 ust. 1 pkt 1 a) ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2008 roku, Nr 164, poz. 1027 ze zm.).

Sąd Okręgowy na podstawie art. 217 § 2 k.p.c. w zw. z 227 k.p.c. oddalił wniosek dowodowy organu rentowego o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków M. B. i R. B. na okoliczność przebiegu kontroli ZUS, wskazując, że dowód ten dotyczył okoliczności nieistotnej w sprawie i zbędnej dla rozstrzygnięcia.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy orzekł jak w pkt I sentencji wyroku na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c.

O kosztach procesu jak w pkt II sentencji wyroku orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. art. 99 k.p.c. i § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 roku, Nr 163 poz. 1349 ze zm.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. zaskarżył powyższy wyrok w całości zarzucając mu naruszenie prawa materialnego przez jego błędną wykładnię tj.:

- § 2 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. z 1998 roku, Nr 161, poz. 1106 ze zm.) poprzez przyjęcie, że wartość wypłacanych przez pracodawcę (odwołującą) świadczeń jest wyłączona z podstawy wymiaru składek,

- art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz. U. z 1996 roku, Nr 70, poz. 335 ze zm.) poprzez przyjęcie, iż wypłata świadczenia w oparciu jedynie o kryterium rodzinne (ilości posiadanych dzieci) jest prawidłowym rozdysonowaniem środków z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych.

Wskazując na powyższe zarzuty organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Łomży do ponownego rozpoznania oraz o przyznanie kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje.

W odpowiedzi na apelację (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w G. wniosła o jej oddalenie oraz o zasądzenie od organu rentowego na swoją rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Sąd Apelacyjny w pełni podziela ustalenia faktyczne oraz wywody prawne dokonane przez Sąd I instancji i przyjmuje je za własne.

Okolicznością sporną w przedmiotowej sprawie było, czy wartość paczek dla dzieci przyznanych pracownikom (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G. z okazji Świąt Bożego Narodzenia korzysta ze zwolnienia przy ustaleniu podstawy wymiaru składek określonego w § 2 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. z 1998 roku, Nr 161, poz. 1106 ze zm.).

W pierwszej kolejności należy wskazać, że zgodnie z art.8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz. U. z 1996 roku, Nr 70, poz. 335 ze zm.), przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z Funduszu uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu. Zgodnie z art.8 ust. 2 w/w ustawy zasady i warunki korzystania z usług i świadczeń finansowanych z Funduszu, z uwzględnieniem art.8 ust. 1 ustawy, oraz zasady przeznaczania środków Funduszu na poszczególne cele i rodzaje działalności socjalnej określa pracodawca w regulaminie ustalonym zgodnie z art. 27 ust. 1 albo z art. 30 ust. 5 ustawy o związkach zawodowych. Pracodawca, u którego nie działa zakładowa organizacja związkowa, uzgadnia regulamin z pracownikiem wybranym przez załogę do reprezentowania jej interesów.

Obowiązkową treść regulaminu stanowią postanowienia określające zasady przeznaczania środków funduszu na poszczególne cele i rodzaje działalności socjalnej oraz zasady i warunki korzystania z usług i świadczeń finansowanych z funduszu. Z funduszu mogą być finansowane tylko te rodzaje działalności socjalnej, które są objęte ustawową

definicją pojęcia „działalność socjalna”, zawartą w art. 2 pkt 1 z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Wyklucza to finansowanie z funduszu takich świadczeń socjalno - bytowych, których pracodawca udziela pracownikom w związku z ich zatrudnieniem. Swoboda regulacji w regulaminie zasad przyznawania indywidualnych świadczeń jest ograniczona ustanowioną przez ustawodawcę w art. 8 ust. 1 w/w ustawy ogólną zasadą, że przyznawanie tych świadczeń ma być uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu. Ustawa nie zawiera przepisu upoważniającego do tworzenia zasad podziału funduszu będących w sprzeczności z przepisem art. 8 ust. 1 w/w ustawy, jest to więc przepis bezwzględnie obowiązujący (Anna Martuszewicz, Komentarz do art. 8 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych).

W myśl art. 6 ust. 1 Regulaminu Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G. przyznanie oraz wysokość świadczeń socjalnych dla osób uprawnionych uzależnione jest, zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, od ich sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej, a w przypadku pożyczek na cele mieszkaniowe, również od ich aktualnej sytuacji mieszkaniowej. Zgodnie z art. 6 ust. 2 w/w regulaminu świadczenie socjalne w ramach posiadanych środków w pierwszej kolejności kieruje się do osób uprawnionych o niskim dochodzie na członka rodziny, w tym: osób dotkniętych wypadkami losowymi (pkt a), rodziców i opiekunów wychowujących samotnie dzieci (pkt b), osób, których stan zdrowia lub stan zdrowia członków ich rodziny wymaga specjalnej, kosztownej opieki i leczenia oraz wychowujące dzieci częściowo lub całkowicie osierocone (pkt c), osób niepełnosprawnych lub sprawujących prawną opiekę nad osobami niepełnosprawnymi (pkt d) oraz osób, które uległy wypadkowi w pracy (pkt e). Natomiast w art. 6 ust. 4 w/w regulaminu określono, iż podstawę do ustalenia dochodu na członka rodziny stanowi dochód przypadający na osobę w rodzinie przedstawiony w złożonym przez osobę uprawnioną wniosku. Wskazano także szczegółowy sposób obliczenia dochodu.

Kwestia interpretacji art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych i § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe była przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego, który w wyroku z dnia 16 września 2009 roku w sprawie o sygn. akt I UK 121/2009 (OSNP 2011/9-10 poz. 133, lex numer 79873) stwierdził, iż pomoc z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych musi być uzależniona od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej pracownika. Ustawa z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych realizuje postulat i zarazem zasadę prawa pracy, by pracodawca w miarę możliwości zaspokajał bytowe, kulturalne i socjalne potrzeby pracujących. Ustawa ta w art. 2 pkt 1 definiuje działalność socjalną, zaś podstawowa zasada dysponowania środkami funduszu została określona w art. 8 ust. 1 ustawy. Zasada ta stanowi, że przyznawanie ulgowych świadczeń i wysokość dopłat z funduszu powinny być uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby korzystającej z funduszu. Nie ma w tym zakresie wyjątków. Nawet regulamin nie może zmienić tej zasady. Stąd świadczenia wypłacone przez pracodawcę z pominięciem owej zasady podstawowej nie mogą być ocenione - w sensie prawnym - jako świadczenia socjalne, a jeżeli tak, to nie mogą korzystać z uprawnień przyznanych tym świadczeniom przez system ubezpieczeń społecznych. Innymi słowy, pomoc z funduszu, może być dokonywana jedynie wówczas, gdy uzależnia się jej przyznawanie od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej pracownika. Sąd Apelacyjny w pełni akceptuje powyższy pogląd.

Brzmienie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych nie upoważnia do przyznawania osobom uprawnionym prawa do świadczeń socjalnych w takiej samej wysokości. Byłoby to bowiem w istocie przyznawanie tym osobom dodatku do wynagrodzenia czy emerytury. Przepis ten wyraźnie bowiem określa związek pomiędzy wartością przyznawanego świadczenia a łącznie rozpatrywaną sytuacją życiową, rodzinną i materialną osoby uprawnionej. To powiązanie może oznaczać tylko jedno: im gorsza jest sytuacja osoby uprawnionej, tym wyższe powinno być świadczenie. Nakłada to na przyznających świadczenia obowiązek indywidualnej (w żadnym wypadku zbiorowej) kwalifikacji wniosków (Anna Martuszewicz, Komentarz do art. 8 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych).

Mając na uwadze powyżej powołane przepisy stwierdzić należy, że odwołująca (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w G. dokonała podziału środków z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych z poszanowaniem

zarówno przepisów ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, jak również postanowień wewnętrznego regulaminu.

Nie można zgodzić się z argumentacją skarżącego, iż, ubiegając się o każdy rodzaj świadczenia przyznawanego przez Spółkę z funduszu socjalnego, pracownicy winni z osobna składać oświadczenie o stanie rodzinnym i majątkowym. Podkreślenia wymaga fakt, iż wszystkie świadczenia z funduszu socjalnego (jakich udzielała swoim pracownikom odwołująca Spółka) były przyznawane jeden raz w roku. Skoro więc były one dzielone w tej samej dacie, na tym samym posiedzeniu przedstawiciele pracodawcy oraz pracowników, to uznać należy, iż nie było racjonalnej potrzeby, by ubiegając się o każde ze świadczeń, składać osobny wniosek, jak też oświadczenie o stanie rodzinnym i majątkowym. Pomoc socjalna słusznie w takim wypadku była przyznawana przy zachowaniu tej samej procedury i po dokonaniu analizy tych samych dokumentów (wniosków o wypłatę świadczeń z funduszu świadczeń socjalnych oraz oświadczeń o stanie rodzinnym i majątkowym).

W konsekwencji stwierdzić należy, iż przy dokonywaniu podziału środków z funduszu, zarówno na pomoc bezzwrotną, świadczenia socjalne z okazji Świąt Bożego Narodzenia (świadczenia pieniężne), jak też na paczki świąteczne dla dzieci pracowników (pomoc rzeczową), były brane pod uwagę zarówno wnioski o przyznanie świadczeń z funduszu, jak też zaświadczenia o sytuacji majątkowej i rodzinnej pracowników.

Wszystkie świadczenia były przyznawane jednocześnie niejako w pakiecie, po uwzględnieniu treści oświadczeń pracowników o stanie rodzinnym i majątkowym. Paczki świąteczne dla dzieci pracowników były tylko jednym (i najmniej wartościowym) świadczeniem z funduszu. Okoliczność, iż każda przyznana paczka świąteczna była tej samej wartości nie stoi na przeszkodzie w uznaniu, że kryterium socjalne było uwzględnione również przy przyznawaniu powyższego świadczenia.

Rację ma skarżący, iż w zakresie przyznawania paczek nie można było wziąć pod uwagę tylko jednego kryterium (rodzinnego) – ilości posiadanych przez pracowników dzieci. Należy podkreślić, że kryteria socjalne w procesie redystrybucji środków pochodzących z funduszu nie konkurują ze sobą, a ich relacja polega na wzajemnym uzupełnieniu się. Zatem prawidłowe dysponowanie środkami funduszu socjalnego (uprawniające do korzystania z wyłączenia tych środków z podstawy wymiaru składek na podstawie w/w rozporządzenia) wino odbywać się przy uwzględnieniu sytuacji życiowej, rodzinnej jak również materialnej pracownika.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, wbrew stanowisku Sądu Okręgowego, należy uznać, iż przy przyznawaniu paczek uwzględniono nie tylko kryterium posiadania dzieci, ich liczby oraz ich stanu zdrowia, ale również kryterium dochodowe. Kryterium to znalazło wyraz w zróżnicowaniu wysokości świadczenia pieniężnego, zaś przy uwzględnieniu okoliczności, że wszystkie świadczenia przyznawano jednocześnie, wpływało na wartość całego pakietu pomocy socjalnej udzielonej rodzinie. Dlatego nie można stwierdzić, iż paczki dla dzieci zostały przyznane z pominięciem kryterium socjalnego.

W tym miejscu podkreślić należy również to, iż z punktu widzenia doświadczenia życiowego, ustalonych zwyczajów oraz mając na względzie fakt, że obdarowane słodyczami zostały dzieci pracowników różnicowanie wartości paczki świątecznej jest niecelowe i niezgodne z jej przeznaczeniem jako prezentu świątecznego.

Sąd II instancji podziela pogląd wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2012 roku w sprawie o sygn. akt I UK 140/12 (lex numer 1211542), iż można się zgodzić ze stwierdzeniem, że o ile zbliżona sytuacja materialna i rodzinna pracowników prowadzi do oceny, że przyznanie im (...) świadczeń w tej samej wysokości nie narusza art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, o tyle winna być ona rozpatrywana indywidualnie w sposób przewidziany w regulaminie. Przyznanie zaś świadczenia poza wymaganym trybem - nawet za zgodą organizacji związkowej - oznacza naruszenie przez pracodawcę regulaminu wykorzystania zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, a tym samym naruszenie art. 8 ust. 2 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych.

W przedmiotowej sytuacji zachowano warunki formalne podziału środków z funduszu (złożenie wniosków oraz oświadczeń majątkowych) oraz indywidualnie rozpatrzono sytuację życiową, rodzinną i materialną każdego pracownika.

Reasumując, mając na uwadze sposób dysponowania zasobami funduszu socjalnego w (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w G. oraz charakter spornego świadczenia, nie można było ocenić prawidłowości dysponowania funduszem w zakresie przeznaczonym na paczki świąteczne, w oderwaniu od rozdysponowania pozostałych świadczeń z funduszu, zarówno od strony procedury podziału środków jak też wartości przyznanych paczek.

Skoro zatem paczki zostały przyznane zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych oraz zgodnie z regulaminem wydanym na podstawie powyższej ustawy, to zasadne jest wyłączenie wartości tych paczek z podstawy wymiaru składek na podstawie § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.

Mając powyższe na względzie w pkt I sentencji wyroku orzeczono na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c. (pkt II sentencji wyroku). Niniejsza sprawa jest jedną z wielu jednorodzących spraw (opartych na tym samym stanie faktycznym i prawnym) toczących się przez Sądem Apelacyjnym. Pełnomocnik odwołującej (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G. w każdej z nich powtarzał tę samą argumentację, w związku z czym prowadzenie sprawy nie wymagało od niego znacznego nakładu pracy. Do tego w każdej z toczących się spraw zostały zasądzone od organu rentowego na rzecz odwołującej Spółki koszty zastępstwa za I instancję. Powyższa okoliczność również przemawia za odstąpieniem od zasądzania od ZUS kosztów zastępstwa za postępowanie apelacyjne. Trzeba mieć również na względzie, że środki na finansowanie działalności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych pochodzą z budżetu państwa. Mając na uwadze aktualną trudną sytuację budżetową, należy w sposób szczególnie rozważny podejmować decyzje skutkujące finansowym obciążeniem budżetu państwa.

A.K.